

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

17 septembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Competență în materie de obligații de întreținere – Regulamentul (CE) nr. 4/2009 – Articolul 3 litera (b) – Instanța de la locul reședinței obișnuite a creditorului obligației de întreținere – Acțiune în regres introdusă de o instituție publică care se subrogă în drepturile creditorului obligației de întreținere”

În cauza C-540/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 5 iunie 2019, primită de Curte la 16 iulie 2019, în procedura

WV

împotriva

Landkreis Harburg,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a treia, doamna L. S. Rossi (raportoare) și domnii F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl și E. Lankenau, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de L. Aguilera Ruiz, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin și M. Heller, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 iunie 2020,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (JO 2009, L 7, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între WV, cu reședința în Viena (Austria), pe de o parte, și Landkreis Harburg (districtul Harburg, Germania) (denumit în continuare „instituția solicitantă”), pe de altă parte, în legătură cu plata unei creanțe de întreținere în favoarea mamei lui WV, care are reședința în Germania și în drepturile căreia această instituție se subrogă prin lege.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Convenția de la Bruxelles

- 3 Articolul 2 primul paragraf din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive referitoare la aderarea noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), are următorul cuprins:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentei convenții, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat contractant sunt acționate în judecată, indiferent de cetățenia sau naționalitatea acestora, în fața instanțelor statului respectiv.”

- 4 Articolul 5 punctul 2 din Convenția de la Bruxelles prevede:

„Pârâtul domiciliat pe teritoriul unui stat contractant poate fi acționat în justiție, într-un alt stat contractant:

[...]

2. în materia obligației de întreținere, în fața instanței din locul în care creditorul obligației de întreținere are domiciliul sau reședința obișnuită”.

Protocolul de la Haga

- 5 Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere a fost aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2009/941/CE a Consiliului din 30 noiembrie 2009 (JO 2009, L 331, p. 17) (denumit în continuare „Protocolul de la Haga”).
- 6 Articolul 3 din acest protocol, intitulat „Regula generală privind legea aplicabilă”, prevede:

„(1) Obligațiilor de întreținere li se aplică legea statului în care creditorul își are reședința obișnuită, cu excepția cazurilor în care [protocolul menționat] dispune altfel.

(2) În cazul unei schimbări a reședinței obișnuite a creditorului, legea statului în care se află noua sa reședință obișnuită se aplică din momentul în care intervine schimbarea.”

- 7 Articolul 10 din Protocolul de la Haga prevede că, în ceea ce privește dreptul organismului public de a solicita rambursarea prestației furnizate creditorului în locul întreținerii, se aplică legea care reglementează acel organism.

Regulamentul nr. 4/2009

- 8 Considerentele (8), (9), (10), (11), (14), (15), (44) și (45) ale Regulamentului nr. 4/2009 au următorul cuprins:

„(8) În cadrul Conferinței de drept internațional privat de la Haga, Comunitatea [Europeană] și statele membre ale acesteia au participat la negocieri în urma cărora s-a ajuns, la 23 noiembrie 2007, la adoptarea [Protocolului de la Haga]. În consecință, se impune să se țină seama de [acest] [...] [instrument] în cadrul prezentului regulament.

(9) Creditorul obligației de întreținere ar trebui să poată obține cu ușurință, într-un stat membru, o hotărâre care va fi mod automat executorie într-un alt stat membru, fără vreo altă formalitate.

(10) În vederea atingerii acestui obiectiv, este oportun să se creeze un instrument comunitar în materie de obligații de întreținere care să reunească dispozițiile cu privire la conflictele de competență, conflictele de legi, recunoașterea și forța executorie, executarea hotărârilor, asistența judiciară și cooperarea între autoritățile centrale.

(11) Domeniul de aplicare al prezentului regulament ar trebui să acopere toate formele de obligații de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, de rudenie, de căsătorie sau de alianță pentru a se garanta egalitatea de tratament pentru toți creditorii de obligații de întreținere. În sensul prezentului regulament, noțiunea de «obligație de întreținere» ar trebui interpretată într-un mod autonom.

[...]

(14) Este oportun să se prevadă în prezentul regulament că termenul «creditor» include, în sensul unei cereri de recunoaștere și de executare a unei hotărâri în materie de obligații de întreținere, organismele publice care au dreptul de a acționa în numele și pe seama unei persoane căreia îi este datorată întreținere sau de a solicita rambursarea prestațiilor acordate creditorului cu titlu de întreținere. Atunci când o instituție publică acționează în această calitate, aceasta ar trebui să beneficieze de aceleași servicii și de aceeași asistență judiciară ca un creditor.

(15) În vederea protejării intereselor creditorilor de obligații de întreținere și pentru a favoriza o bună administrare a justiției în cadrul Uniunii Europene, ar trebui adaptate normele referitoare la competență, astfel cum rezultă din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74)]. Faptul că un pârât își are reședința obișnuită într-un stat terț nu ar trebui să mai aibă drept efect excluderea aplicării normelor comunitare în materie de competență și, de acum înainte, nu ar mai trebui avută în vedere nicio trimitere la legislația națională. Prin urmare, este necesar să se stabilească în prezentul regulament cazurile în care o instanță a unui stat membru poate exercita o competență subsidiară.

[...]

(44) Prezentul regulament ar trebui să modifice Regulamentul [nr. 44/2001] prin înlocuirea dispozițiilor acestuia aplicabile în materie de obligații de întreținere. Sub rezerva dispozițiilor tranzitorii cuprinse în prezentul regulament, statele membre ar trebui să aplice, în materie de

obligații de întreținere, dispozițiile prezentului regulament privind competența, recunoașterea și forța executorie, executarea hotărârilor și asistența judiciară, în locul celor prevăzute în regulamentul [nr. 44/2001] începând cu data aplicării prezentului regulament.

(45) Deoarece obiectivele prezentului regulament, și anume punerea în aplicare a unei serii de măsuri care să permită recuperarea efectivă a creanțelor de întreținere în situațiile transfrontaliere și, prin urmare, libera circulație a persoanelor în cadrul Uniunii Europene, nu pot fi realizate într-o manieră suficientă de către statele membre și, prin urmare, având în vedere amploarea și efectele prezentului regulament, pot fi realizate mai bine la nivel comunitar, Comunitatea poate lua măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității astfel cum este prevăzut la articolul 5 din tratat. [...].”

9 Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 4/2009 prevede:

„Prezentul regulament se aplică obligațiilor de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, rudenie, căsătorie sau alianță.”

10 Articolul 2 din acest regulament prevede:

„(1) În sensul prezentului regulament:

1. «hotărâre judecătorească» înseamnă o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea acesteia, cum ar fi decizie, sentință, ordonanță sau mandat de executare, precum și o hotărâre privind stabilirea cheltuielilor de judecată de către un grefier. În sensul capitolelor VII și VIII, prin «hotărâre judecătorească» se înțelege, de asemenea, și o hotărâre privind obligațiile de întreținere pronunțată într-un stat terț;

[...]

10. «creditor» înseamnă orice persoană fizică căreia i se datorează sau se pretinde că i se datorează întreținere;

[...]”

11 Articolul 3 din Regulamentul nr. 4/2009 are următorul cuprins:

„Are competența de a hotărî în materie de obligații de întreținere în statele membre:

- (a) instanța judecătorească de la locul reședinței obișnuite a pârâtului sau
- (b) instanța judecătorească de la locul reședinței obișnuite a creditorului sau
- (c) instanța judecătorească competentă în temeiul legii forului într-o acțiune privind starea persoanei în cazul în care cererea cu privire la o obligație de întreținere este accesorie respectivei acțiuni, cu excepția cazurilor în care respectiva competență se întemeiază exclusiv pe cetățenia uneia dintre părți sau
- (d) instanța judecătorească competentă în temeiul legii forului într-o acțiune privind răspunderea părintească atunci când cererea cu privire la o obligație de întreținere este accesorie respectivei acțiuni, cu excepția cazurilor în care respectiva competență se întemeiază numai pe cetățenia uneia dintre părți.”

12 Articolul 15 din acest regulament, intitulat „Stabilirea legii aplicabile”, prevede:

„Legea aplicabilă obligațiilor de întreținere se stabilește în conformitate cu [Protocolul de la Haga] în statele membre care au obligații în temeiul actului respectiv.”

13 Articolul 64 din acest regulament, intitulat „Instituții publice în calitate de solicitanți”, prevede:

„(1) În sensul unei cereri de recunoaștere și de încuviințare a executării hotărârilor judecătorești sau în sensul executării hotărârilor judecătorești, termenul «creditor» include orice instituție publică acționând în locul unei persoane fizice căreia îi este datorată întreținere sau al unei instituții căreia i se datorează rambursarea pentru prestații furnizate în locul întreținerii.

(2) Dreptul unei instituții publice de a acționa în locul unei persoane fizice căreia îi este datorată întreținere sau de a solicita rambursarea prestațiilor furnizate creditorului în locul întreținerii se supune legii aplicabile instituției.

(3) O instituție publică poate solicita recunoașterea și încuviințarea executării sau executarea:

(a) unei hotărâri pronunțate împotriva debitorului la cererea unei instituții publice care solicită plata de prestații furnizate cu titlu de întreținere;

(b) unei hotărâri pronunțate între un creditor și un debitor privind [a se citi «în»] limitele prestațiilor furnizate creditorului cu titlu de întreținere.

(4) Instituția publică care solicită recunoașterea și încuviințarea executării sau executarea unei hotărâri judecătorești trebuie să prezinte, la cerere, orice documente necesare pentru a face dovada drepturilor sale în conformitate cu alineatul (2) și a furnizării prestațiilor către creditor.”

Dreptul german

14 Articolul 1601 din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil), intitulat „Debitorii obligației de întreținere”, prevede:

„Rudele în linie dreaptă au o obligație reciprocă de întreținere.”

15 Articolul 94 alineatul (1) prima teză din Sozialgesetzbuch XII (cartea a douăsprezecea din Codul securității sociale, denumită în continuare „SGB XII”), intitulat „Transferul de drepturi împotriva unei persoane care are, în temeiul dreptului civil, o obligație de întreținere”, prevede:

„În cazul în care persoana care are dreptul la prestații beneficiază, în temeiul dreptului civil, pentru perioada în care au fost plătite prestații, de o creanță de întreținere, aceasta este transmisă, împreună cu dreptul la informare în materie de obligații de întreținere, instituției de asistență socială în limita sumelor plătite.”

16 Potrivit alineatului (5) a treia teză al articolului 94 din SGB XII, drepturile cesionate în temeiul alineatului (1) prima teză al acestui articol trebuie exercitate în fața instanțelor civile.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

17 Mama lui WV, care locuiește într-un centru de îngrijire pentru persoane vârstnice din Köln (Germania), este titulara unei pensii de întreținere în calitate de ascendent în linie dreaptă, în temeiul articolului 1601 din Codul civil, pe care are obligația să o plătească WV, care are reședința în Viena

(Austria). Mama lui WV primește totuși în mod regulat asistență socială de la instituția solicitantă în temeiul SGB XII. Această instituție arată că, în conformitate cu articolul 94 alineatul (1) prima teză din SGB XII, ea se subrogă în dreptul beneficiarei asistenței sociale în raport cu WV pentru prestațiile de întreținere pe care le-a suportat în beneficiul mamei lui WV începând din luna aprilie a anului 2017.

- 18 Sesizat de instituția solicitantă cu o acțiune în regres îndreptată împotriva lui WV în materie de întreținere, Amtsgericht Köln (Tribunalul Districtual din Köln, Germania) a considerat, în primă instanță, că instanțele germane nu aveau competența internațională pentru a se pronunța cu privire la această acțiune. Potrivit acestei instanțe, competența întemeiată pe articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 nu ar putea fi invocată decât de persoana fizică căreia îi este datorată întreținerea.
- 19 În cadrul procedurii în apel, Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln, Germania) a anulat hotărârea primei instanțe. Această instanță a apreciat că opțiunea oferită creditorului obligației de întreținere de articolul 3 literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 4/2009 putea fi exercitată și de instituția solicitantă, în calitate de cesionar al drepturilor de întreținere.
- 20 Sesizată cu un recurs formulat de WV împotriva deciziei Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln), Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) ridică problema dacă instituția publică care a plătit asistența socială se poate prevala de competența instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului în temeiul articolului 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 atunci când, prin subrogare legală, această instituție invocă împotriva debitorului obligației de întreținere o creanță întemeiată pe dispozițiile dreptului civil național privind pensiile de întreținere.
- 21 În această privință, instanța de trimitere arată, cu titlu introductiv, că dreptul de creanță în care se subrogă instituția solicitantă întrunește condițiile pentru a constitui o obligație de întreținere în sensul Regulamentului nr. 4/2009 și că această instituție trebuie să invoce o asemenea creanță pe cale civilă.
- 22 Considerând că acțiunea în regres în materie de întreținere formulată de instituția solicitantă intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 4/2009, instanța de trimitere arată că, deși, în ceea ce privește acest regulament, Curtea încă nu s-a pronunțat cu privire la chestiunea expusă la punctul 20 din prezenta hotărâre, doctrina germană este divizată cu privire la răspunsul care trebuie dat. Astfel, potrivit instanței de trimitere, anumiți autori ar răspunde afirmativ la această întrebare, invocând o preocupare pentru eficacitatea executării hotărârilor în materie de obligații de întreținere, în special pentru a evita ca debitorul obligației de întreținere cu reședința în străinătate să poată beneficia de un tratament preferențial care decurge din intervenția unei instituții publice. Alți autori ar susține, dimpotrivă, soluția contrară, astfel cum a fost stabilită în Hotărârea din 15 ianuarie 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 2 din Convenția de la Bruxelles, și care ar avea de asemenea vocația să se aplice în contextul Regulamentului nr. 4/2009, ceea ce ar avea drept consecință ca o instituție publică care urmărește, pe calea unei acțiuni în regres, recuperarea unei creanțe de întreținere să nu se poată prevala împotriva debitorului obligației de întreținere de posibilitatea de a invoca competența instanțelor de la reședința obișnuită a creditorului menționat.
- 23 Instanța de trimitere consideră că, spre deosebire de raportul de tip „normă/excepție” care prevalează în cadrul Convenției de la Bruxelles, normele de competență prevăzute la articolul 3 din Regulamentul nr. 4/2009 ar fi norme de competență generale și alternative și, așadar, de rang identic. În plus, și chiar dacă articolul 2 alineatul (1) punctul 10 din Regulamentul nr. 4/2009 îl desemnează pe creditor ca fiind o persoană fizică, instanța menționată consideră că atât dispozițiile acestui regulament referitoare la executarea creanțelor de întreținere, în special articolul 64 din acesta, cât și obiectivele urmărite de regulamentul menționat pledează în favoarea unei soluții care să asigure eficacitatea recuperării creanțelor de întreținere, acordând instituției publice care se subrogă prin lege în drepturile creditorului obligației de întreținere posibilitatea de a se prevala de norma de competență prevăzută la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009.

- 24 Având totuși îndoieli în ceea ce privește interpretarea pe care o preconizează, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„O instituție publică ce a furnizat prestații de asistență socială creditorului unei obligații de întreținere în temeiul unor dispoziții de drept public poate să se prevaleze de competența instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului obligației de întreținere, în conformitate cu articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009, în cazul în care aceasta invocă în regres, împotriva debitorului obligației de întreținere, dreptul de întreținere de natură civilă al creditorului obligației de întreținere, care, pe baza acordării asistenței sociale, i-a fost transmis pe calea unei cesiuni legale?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 25 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă o instituție publică care urmărește, pe calea unei acțiuni în regres, recuperarea unor sume plătite cu titlu de întreținere unui creditor al obligației de întreținere, în drepturile căruia se subrogă în raport cu debitorul obligației de întreținere, este îndreptățită să se prevaleze de competența instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului menționat, prevăzută la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009.
- 26 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că elementele dosarului de care dispune Curtea permit să se concluzioneze în sensul aplicabilității dispozițiilor Regulamentului nr. 4/2009 în cadrul unei acțiuni în regres formulate de o instituție publică precum cea în discuție în cauza principală.
- 27 Astfel, așa cum observă guvernul german și Comisia Europeană, dreptul instituției publice care acționează în calitate de solicitant își are originea în obligațiile de întreținere care decurg din relațiile de familie și de rudenie și care, în cauza principală, îi revin lui WV față de mama sa. Exercițarea unui asemenea drept determină în privința debitorului obligații de întreținere care intră sub incidența articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 4/2009.
- 28 În aceste condiții, trebuie amintit că, întrucât dispozițiile privind normele de competență trebuie interpretate în mod autonom, prin referire printre altele la obiectivele și la sistemul regulamentului avut în vedere, este necesar să se interpreteze articolul 3 din Regulamentul nr. 4/2009 ținând seama de modul său de redactare, de finalitățile sale, precum și de sistemul în care se înscrie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2014, Sanders și Huber, C-400/13 și C-408/13, EU:C:2014:2461, punctele 24 și 25).
- 29 Din modul de redactare a articolului 3 din Regulamentul nr. 4/2009, intitulat „Dispoziții generale”, reiese că acesta prevede criterii generale de atribuire a competenței instanțelor statelor membre care se pronunță în materie de obligații de întreținere. Spre deosebire de dispozițiile pertinente ale Convenției de la Bruxelles, care au fost examinate de Curte în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 15 ianuarie 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), articolul 3 menționat nu conține nici un principiu general, precum competența instanței de la domiciliul pârâtului, nici norme derogatorii, care trebuie interpretate în mod strict, precum cea prevăzută la articolul 5 punctul 2 din această convenție, ci o pluralitate de criterii de rang egal și care sunt alternative, astfel cum atestă utilizarea conjuncției de coordonare „sau”, după prezentarea fiecăruia dintre ele [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2019, R (Competența privind răspunderea părintească și obligația de întreținere), C-468/18, EU:C:2019:666, punctul 29].
- 30 Articolul 3 din Regulamentul nr. 4/2009 oferă astfel creditorului obligației de întreținere, atunci când acționează în calitate de reclamant, posibilitatea de a formula cererea sa referitoare la o obligație de întreținere pe baza a diverse temeuri de competență, fie în fața instanței de la locul reședinței obișnuite a pârâtului, în conformitate cu litera (a) a acestui articol 3, fie în fața instanței de la locul

propriei reședinței obișnuite a creditorului, în conformitate cu litera (b) a articolului menționat [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2019, R (Competența privind răspunderea părintească și obligația de întreținere), C-468/18, EU:C:2019:666, punctele 30 și 31].

- 31 Întrucât textul articolului 3 din Regulamentul nr. 4/2009 nu precizează însă că instanțele desemnate la literele (a) și (b) ale acestuia trebuie sesizate de însuși creditorul obligației de întreținere, acest articol nu interzice, sub rezerva respectării obiectivelor și a sistemului acestui regulament, ca o cerere referitoare la o obligație de întreținere să poată fi introdusă de o instituție publică care se subrogă prin lege în drepturile creditorului respectiv în fața uneia sau a celeilalte dintre aceste instanțe.
- 32 Or, astfel cum au arătat atât instanța de trimitere, cât și toate persoanele interesate în prezenta cauză, nici obiectivele, nici sistemul Regulamentului nr. 4/2009 nu se opun ca instanța de la locul reședinței obișnuite a creditorului să fie competentă să se pronunțe cu privire la cererea referitoare la o obligație de întreținere formulată de o asemenea instituție publică, în temeiul articolului 3 litera (b) din acest regulament.
- 33 Astfel, în primul rând, admiterea competenței instanței vizate la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 de a se pronunța cu privire la această cerere este conformă cu obiectivele urmărite de acest regulament, printre care figurează, așa cum a avut deja ocazia să sublinieze Curtea, atât proximitatea dintre instanța competentă și creditorul obligației de întreținere, cât și obiectivul, amintit în considerentul (45) al regulamentului menționat, de a facilita cât mai mult posibil recuperarea creanțelor de întreținere internaționale [a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2014, Sanders și Huber, C-400/13 și C-408/13, EU:C:2014:2461, punctele 26, 28, 40 și 41, precum și Hotărârea din 4 iunie 2020, FX (Contestație la executarea unei creanțe de întreținere), C-41/19, EU:C:2020:425, punctele 40 și 41].
- 34 În special, a acorda instituției publice care se subrogă în drepturile creditorului obligației de întreținere posibilitatea de a sesiza instanța de la locul reședinței obișnuite a acestui creditor este de natură să asigure eficacitatea recuperării creanțelor de întreținere internaționale, obiectiv care ar fi, în schimb, erodat dacă o asemenea instituție publică ar fi privată de dreptul de a se prevala de criteriile alternative de competență prevăzute în favoarea reclamantului în materie de obligații de întreținere la articolul 3 literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 4/2009, atât în cadrul Uniunii Europene, cât și, eventual, în cazul în care pârâtul are reședința pe teritoriul unui stat terț.
- 35 În această privință este necesar să se arate în special, asemenea domnului avocat general la punctele 38 și 40 din concluzii, că, în măsura în care articolul 3 litera (a) din Regulamentul nr. 4/2009 nu subordonează aplicabilitatea normelor sale în materie de competență judiciară internațională condiției ca pârâtul să fie domiciliat într-un stat membru, a nu autoriza instituția publică care se subrogă în drepturile creditorului să sesizeze instanța de la locul reședinței obișnuite a acestuia din urmă atunci când debitorul obligației de întreținere este domiciliat într-un stat terț ar echivala foarte probabil cu obligarea acestei instituții publice să își exercite acțiunea în afara Uniunii. Această situație, precum și dificultățile juridice și practice care ar rezulta de aici, cum sunt cele evidențiate de domnul avocat general la punctul 42 din concluzii, ar putea compromite recuperarea eficientă a creanțelor de întreținere.
- 36 În plus, a admite că instituția publică care se subrogă în drepturile creditorului obligației de întreținere poate sesiza în mod valabil instanța desemnată la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 nu alterează nicidecum obiectivul bunei administrări a justiției, urmărit de asemenea de acest regulament.
- 37 În această privință, astfel cum a statuat deja Curtea, acest obiectiv trebuie înțeles nu numai din punctul de vedere al unei optimizări a organizării jurisdicționale, ci și în raport cu interesul părților, indiferent dacă este vorba despre reclamantul sau pârâtul din acțiunea în justiție, care trebuie să aibă posibilitatea de a beneficia printre altele de un acces facilitat la justiție și de o previzibilitate a normelor de

competență [a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, Sanders și Huber, C-400/13 și C-408/13, EU:C:2014:2461, punctul 29, precum și Hotărârea din 4 iunie 2020, FX (Contestație la executarea unei creanțe de întreținere), C-41/19, EU:C:2020:425, punctul 40].

- 38 Or, transferul drepturilor creditorului obligației de întreținere în favoarea unei asemenea instituții publice nu afectează nici interesele debitorului obligației de întreținere, nici previzibilitatea normelor de competență aplicabile, acesta din urmă trebuind astfel să se aștepte, în orice caz, să fie acționat în justiție fie în fața instanței de la locul reședinței sale obișnuite, fie în fața instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului.
- 39 În al doilea rând, faptul că instituția publică care se subrogă prin lege în drepturile creditorului obligației de întreținere este autorizată să sesizeze instanța de la locul reședinței obișnuite a acestuia din urmă este de asemenea coerent cu sistemul Regulamentului nr. 4/2009, precum și cu economia acestuia, după cum reflectă în special considerentul (14) al acestuia.
- 40 În această privință trebuie amintit că articolul 64 din Regulamentul nr. 4/2009 prevede tocmai intervenția unei instituții publice, în calitate de solicitant, care acționează în locul unei persoane căreia îi este datorată întreținere sau căruia i se datorează rambursarea pentru prestații furnizate în locul întreținerii. Astfel, potrivit articolului 64 alineatul (1) din Regulamentul nr. 4/2009, o asemenea instituție este inclusă în definiția termenului „creditor” în sensul unei cereri de recunoaștere și de încuviințare a executării hotărârilor judecătorești sau în sensul executării hotărârilor judecătorești, termen care, în temeiul articolului 2 alineatul (1) punctul 10 din regulamentul menționat, desemnează în principiu numai o persoană fizică căreia i se datorează sau se pretinde că i se datorează întreținere. În plus și mai ales, articolul 64 alineatul (3) litera (a) din același regulament precizează că această instituție publică are dreptul să solicite recunoașterea și încuviințarea executării sau executarea unei hotărâri pronunțate împotriva debitorului la cererea unei instituții publice care solicită plata de prestații furnizate cu titlu de întreținere.
- 41 Această dispoziție presupune ca unei asemenea instituții publice să i se fi dat în prealabil posibilitatea să sesizeze instanța desemnată în conformitate cu articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 pentru ca aceasta să poată adopta o hotărâre judecătorească în materie de obligații de întreținere, în sensul articolului 2 alineatul (1) punctul 1 din regulamentul menționat.
- 42 Din ansamblul dispozițiilor citate anterior rezultă că, în timp ce o instituție publică care se subrogă prin lege în drepturile unui creditor al obligației de întreținere nu se poate prevala ea însăși de statutul de „creditor” pentru a obține constatarea existenței unei obligații de întreținere, trebuie totuși să i se dea posibilitatea de a sesiza în acest scop instanța competentă de la reședința obișnuită a creditorului obligației de întreținere, în temeiul articolului 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009. Odată pronunțată hotărârea de către această instanță în statul de origine, o asemenea instituție publică va avea dreptul să i se recunoască statutul de creditor în scopul, dacă este cazul, al introducerii unei cereri de recunoaștere, de încuviințare a executării sau de executare a acestei hotărâri în statul solicitat, în temeiul dispozițiilor articolului 64 din regulamentul menționat.
- 43 În sfârșit, a admite că instituția publică care se subrogă în drepturile creditorului obligației de întreținere are posibilitatea de a se prevala de forul prevăzut la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009 este de asemenea coerent cu Protocolul de la Haga, la care se face referire la articolul 15 din acest regulament, în ceea ce privește stabilirea legii aplicabile în materie de obligații de întreținere. Astfel, în măsura în care, pe de o parte, articolul 3 alineatul (1) din acest protocol prevede că, în principiu, obligațiilor de întreținere li se aplică legea statului în care creditorul are reședința obișnuită și, pe de altă parte, articolul 10 din protocolul menționat, care a fost preluat la articolul 64 alineatul (2) din regulamentul respectiv, prevede că, în ceea ce privește dreptul organismului public de a solicita rambursarea prestației furnizate creditorului în locul întreținerii, se aplică legea care reglementează acest organism, o asemenea posibilitate permite să se asigure, în marea majoritate a

cazurilor, care sunt cele în care sediul organismului public și reședința obișnuită a creditorului se află în același stat membru, un paralelism între normele de desemnare a forului și cele referitoare la dreptul material aplicabil, propice soluționării cauzelor în materie de obligații de întreținere.

- 44 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că o instituție publică care urmărește, pe calea unei acțiuni în regres, recuperarea unor sume plătite cu titlu de întreținere unui creditor al obligației de întreținere, în drepturile căruia se subrogă în raport cu debitorul obligației de întreținere, este îndreptățită să se prevaleze de competența instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului menționat, prevăzută la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 4/2009.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

O instituție publică care urmărește, pe calea unei acțiuni în regres, recuperarea unor sume plătite cu titlu de întreținere unui creditor al obligației de întreținere, în drepturile căruia se subrogă în raport cu debitorul obligației de întreținere, este îndreptățită să se prevaleze de competența instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului menționat, prevăzută la articolul 3 litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere.

Semnături